

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De Fontibus Doctrinae moralis. II. De praecipuis
ejusdem Fundamentis. III. De Peccatis. IV. De Legibus. V. De summario
dilectionis Praecepto. VI. De primo decalogi Praecepto. VII. De secundi
decalogi Praecepto

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput II. Superbiae infaustae enumerantur filiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53562](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53562)

CAPUT II.

*Superbiæ infaustæ enumerantur
Filiæ.*

Plures perversæ filiæ juxta S. Thomam (2. 2. q. 162. art. 4.) e superbia nascuntur; primo inanis gloria; secundo jaëtantia; tertio hypocrisis; quarto contentio; quinto discordia; sexto obstinatio; septimo curiositas; octavo novitium amor; nono ambitio; decimo inobedientia tandem hæresis, de qua inquit Sanctus Augustinus: *Diversis in locis diversæ sunt hæreses, sed una mater superbia omnes genuit.* De singulis istarum perversis filialibus nonnulla dicemus.

§. I.

Cenodoxia, seu inanis gloria.

Inanis gloria est juxta S. Th. (2. 2. q. 132. art. 1.) inordinatus gloriæ appetitus; gloria autem est clara cum laude notitia. Superbia est excellentiæ desiderium; inanis vero gloria est desiderium, ut hæc excellentia innotescat, & bonas nostras qualitates, ac dona omnes sciant, & cognoscant. Hoc desiderium non semper est peccatum; sed solummodo, cum hoc desiderium ex bonis oritur, quæ non habemus: 2do cum plus gloriæ desideramus,

dæ, & interdum ante nobiliora opera renovandæ assuescitur. 6. Sæpius in faciem Jesu Christi, e cruce penduli, ad mortem usque humilitati respicere, & virtutem humilitatis ex tota ipsius vita discere.

mus, quam meremur: 3tio cum de malo gloria-
mur: 4to cum hoc desiderium caret bono fine
veluti Dei gloria, honore Ecclesiae, proximi sa-
lare, aut peculiari utilitate, sive corporali, sive
spirituali, quae recta sit; si enim hi fines adsint,
non peccatur. Discipulis suis dicebat Christus:
*Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant
opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum,
qui in caelis est (Matth. 5.).* Gratis se Evange-
lium praedicasse gloriatur Apostolus, & ait: *Bo-
num est mihi magis mori, quam ut gloriam meam
quis evacuet (1. Cor. 9.)*: deinde subdit: *Pro-
videmus enim bona non solum coram Deo, sed
etiam coram hominibus (2. Cor. 8.).* Bona fama
Episcopus & Parochus indigent, ut recte mune-
ra sua exerceant; & ideo gloriam iis optare licet.
Si vero gloria quaeritur, ut peccatum aliquod
committatur; exempli gratia, cum vir nobilis ad
bellum pergat, strenuusque optat haberi, ut mu-
lieri placeat, illamque fallat; vel ut non meritam
dignitatem obrineat, aut peccatum aliud commit-
tat: tunc famam optans inanis gloriae peccatum
committit.

Valde subdolum est hoc peccatum, proprium-
que cor diligenter nobis est examinandum, cum
gloriam optamus. Facile namque fallimur, pro-
priamque gloriam optare nos credimus aut pro-
pter Deum, aut propter proximum, aut propter
officii nostri exercitium; & propter nos ipsos
plerumque gloriam optamus: tutius est hoc de-
siderium compescere. Quemadmodum enim
prava opera sunt vitanda, quae nos apud homi-
nes

nes dehonestant; ita bona non sunt facienda, ut humanas laudes captemus, multoque minus nem nostrum in hac gloria collocare debemus. Pharisæos Dominus arguit, qui opera sua bonam voluntatem faciebant, ut viderentur ab hominibus, et illosque affirmat recepisse mercedem suam. Discipulos vero suos ita monet: *Te autem faciens elemosynam, nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua: & pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi (Matth. 6.).* Adeo secreto elemosyna est facienda, ut, etsi oculos sinistra habere, quid faciat dextera, non videat.

Gloriæ desiderium omnes Ethnicorum virtutes moderabatur: magna non ordiebantur, nec affectus suos regebant, nisi ut hominum gloriam aucuparentur; atque inter ipsos gloriæ amor magni animi erat indicium. Veruntamen hoc eorum virtutes corrumpebat, dumque hominibus probi & integri videbantur, rei apud Deum fiebant. Non sic Christianis agendum: bonum ideo faciunt, quia bonum est, & a Deo præceptum, non hominum laudes aut æstimationem quærunt. Conscientia sua contenti sint, Deique oculis. Satorum imitentur, qui ait: *Ego non quæro gloriam meam: est qui quærat, & iudicet (Joan. 6.).* Cum a seipso sit homo miser & mendax, non habet, unde gloriatur: quæcumque habet bona, a Deo accepit. Deo igitur solum danda est gloria, alioquin homo fur impius est, qui bonis meritis spoliari, e quibus gloriam injuste sibi vendicat. Porro Christianus Christum præcipue imitari debet.

bet, qui opprobriis plenam vitam duxit, eaque ita amavit, ut iis saturari voluerit.

§. II.

Jactantia.

Jactantia sæcularibus etiam hominibus est odiosa; at in iis, qui veram pietatem profitentur, longe est detestabilior. Ex simplicitate nonnulli cuncta sua bona opera omnibus narrant, gratias quas a Deo accipiunt, omnesque cordis sui latebras: imprudentes saltem hi sunt; & interdum vani; etenim *sacramentum regis abscondere bonum est (Tob. 12.)*. Non ad omnes, qui audiunt, hæc pertinent, & hæc narratio ridiculos aut vanos ostendit, qui ista recitant, & pietatis opera contemptui exponit.

Jactantia, ut eam communiter Theologi definiunt, est inordinata propriæ excellentiæ manifestatio ultra id, quod in se est, aut alii judicant. Ex inordinatione præcipue est peccatum; nam si ex caritate quis loquitur, sicut Sanctus Paulus dum suas narrat visiones, recte is ageret. Quod si quis de peccato se jactet, novum peccatum committit; maximumque hoc est sæcularium hominum crimen, qui ea invereconde prædicant, quorum esset illis erubescendum. Hujus se peccati Sanctus Augustinus accusat, veniamque a Deo poscit: *Et præceps, inquit, ibam tanta cæcitate, ut inter coætaneos meos puderet me minoris dedecoris, cum audiebam vos jactantes flagitia sua, & tanto gloriantes magis, quanto magis turpes essent, & libebat facere, non solum libidine facti, verum*
Godeau Theol. Mor. Pars I. Q etiam

etiam laudis. Quid dignum est vituperatione vitium? Ego ne vituperarer, vitiosior fiebam, ubi non suberat, quo admissio æquarer perditio fingebam me fecisse quod non feceram, ne viderer abjectior, quo eram innocentior, & ne vilior haberer, quo eram castior (lib. 2. Conf. cap. 3.)

Jactantia etiam peccatur, cum proximo injuria. Medicus exempli gratia se nimium stans infirmis, ut in se confidant, persuadet, sed que ignorantia illos interficit: hic mortaliter peccat. Idem de avvocato dicendum, qui clientibus persuadet, ut sua sibi negotia committant quæ inscitia sua labefactat: hic ad restitutionem tenetur.

Peccatum mortale est jactantia, quando cum Dei injuria & contemptu est conjuncta; veluti quis bonum opus sine Dei auxilio se fecisse jactaret: vel cum gravem proximi contemptum nexum habet; veluti si miles, ut sua merita exageret, ignavia alios accusat; aut si Judex collegas suos inscitiae, aut injustitiae arguit.

§. III.

Hypocrisis.

Hypocrisis juxta S. Thomam (2. 2. q. III.) est simulatio virtutis. Verbis autem, aut operibus virtus fingi potest; operibus, quando aliqua exterior actio virtutis fit, quæ non habetur; verbis, quando ita quis loquitur, quasi talem haberet virtutem. Exempli causa impudicus

stam aliquam actionem facit, ut populum fallat, aut ut vitium suum celet, ac si vere castus esset, de castitate loquitur: se probum aliquis fingit, ut Beneficium obtineat, quod hoc ævo sæpe fortasse evenit. Inquit Job: *Spes hypocritæ peribit. Non enim veniet in conspectu ejus omnis hypocrita. Congregatio hypocritæ sterilis. Gaudium hypocritæ adinstar pundi; si ascenderit usque ad cælum superbia ejus, & caput ejus nubes tetigerit, quasi sterquilinum in fine perdetur, & qui eum viderant, dicent: Ubi est? Tollet eum ventus urens, & auferet, & velut turbo rapiet eum de loco suo (cap. 8. 13. 15. 20. 27.): Ecclesiastici autem ore ita nos hortatur Spiritus Sanctus: Ne accesseris ad Dominum duplici corde, ne fueris hypocrita in conspectu hominum, & non scandalizeris in labiis (cap. 1.).* Jeremias vero de hypocritis ait: *Sagitta vulnerans lingua eorum locuta est, in ore suo pacem cum amico loquitur, & occulto ponit ei insidias (Jerem. 9.).*

Maximum Phariseorum crimen, quod illis Dei filius objicit, est hypocrisis: ob hanc insolentias in illos maledictiones jactat: *Væ vobis, Pharisei hypocritæ, quia similes estis sepulcris dealbatis, quæ a foris parent hominibus speciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuorum, & omni spurcitia (Matth. 15.).* Profecto nihil Deo odibile magis, quam hypocrisis. Sic enim agit hypocrita, quasi virtutis specie Deum fallere posset, qui est scrutator cordium, horumque penetrat abyssos. Proximum sane fallit, & mala innumera societatibus affert, sive civilibus, sive religio-

sis. Hinc mali existunt Superiores, qui ovium pelles induunt, intrinsicus autem sunt lupi rapaces. Cajetanus asserit (*in 2. 2. quæst. 111.*) etiamsi quis esset hypocrita, & virtutem simuleret, ne scandalum proximo præberet, hunc tamen peccaturum; hoc enim esset mendacium, & omne mendacium, utpote veritati contrarium est peccatum.

§. IV.

Contentio.

Contentio juxta S. Thomam (*2. 2. quæst. 38.*) est sermo, quo veritas ab alio defensa impugnatur. Non est igitur peccatum de Religionis veritatibus exercitii causa disputare, ut in Schola christianis fit; at contra veritatem ab Ecclesia propositam disputare, ut illa destruat, & nova invenitur opinio, ambitionis aut æmulationis animo maximum proculdubio est peccatum. Timeant, qui tot novas ediderunt opiniones sive contra dogmata, sive contra mores, & qui tot libris illas tueri conati sunt. Nil Religioni periculosius, nil fidei simplicitati, quæ dogmata non examinat, nec nova quærit, solamque Ecclesiæ doctrinam recipit, ac prædicat, magis adversum.

Ex animi superbia contentio passim oritur, qui ad ingenii ostentationem aliorum sententiis acquiescere dedignatur, Timendum vero, ne tandem in errorem prolabatur, suumque Deus lumen iis auferat, qui ex præsumptione veritatem impugnant. Sanctus Paulus de mulierum more

loquens, quæ velatæ Ecclesiam ingrediuntur, ait: Si quis autem videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus (1. Cor. 11.). Vox φιλονίκος, qua utitur, significat victoriæ amantem, qui enim disputant magis plerumque fatigant, ut ipsi vincant, quam ut vincat veritas. Initio veritatis amor propositionem, quam veram credimus, tueri nos cogit; sed paulatim illam, quia nostra est, tuemur. Si disputatione solum tueretur, minus peccaremus; sed sæpe injurias, calumnias, malas artes in adversarios addimus, non modo contra veritatem, sed contra caritatem etiam & justitiam. Propterea Apostolus inquit: Ambulemus non in contentione, & æmulatione (Rom. 13.); & Corinthios sic arguit: Carnales estis, cum sit inter vos zelus, & contentio (1. Cor. 3.); & contentionem inter carnis opera recensens ait: Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt fornicatio, inimicitia, contentiones, ira, rixæ (Galat. 5.). Philippenses admonet, ut nihil per contentionem agant (Philipp. 2.). Quæ contentionem a spiritu Religionis longe abesse declarant, summoque a nobis studio fugiendam.

§. V.

Discordia, & Obstinatio.

Discordia juxta S. Thomam (2. 2. quæst. 37.) est voluntatum contrarietas circa idem objectum. Modo mortale peccatum est, modo veniale, interdum nullum. Discordia quando scienter & ex intentione dissentit a bono divino, & proximi bono, in quo debet consentire, est peccatum mortale

le ex suo genere; & propterea summe inter illos
perniciosa est, qui Rempubicam administrant.
Fidelibus Apostolus nil magis commendat, quam
eorundem sensuum unionem. Ad Romanos
scribens orans ait: *Deus det vobis idipsum sapere
in alterutrum, ut unanimes & uno ore honorifi-
cetis Deum (Rom. 15.).* Corinthios sic hortatur:
*Obsecro vos per nomen Domini nostri Iesu
Christi, ut idipsum dicatis omnes, & non sint in
vobis schismata: sitis autem perfecti eodem sensu,
& in eadem sententia (1. Cor. 1.).* Secundo ad
Ephesios capite idem illis inculcat dicens: *Esse
cives sanctorum, & domestici Dei superædificati
super fundamentum Apostolorum, & Prophetarum,
ipso summo angulari lapide Christo Iesu.*

Porro id propterea tam sollicitè monet Apostolus,
quia *multi unum corpus sumus in Christo, singuli
autem alterius membra (Rom. 12.).* Particularis
vero cupiditas discordiam parit; neque
certius aliud est indicium esse aliquem diaboli
filium, quam esse discordiæ amantem.

Obstinatio est propriæ sententiæ adhæsiō; &
potest esse mortalis, quando agitur de proximi
salute, vel gravi negotio, aut de aliqua fidei veritate.
Exempli causa medicus in consultatione, ubi
de ægri vita agitur, non vult meliori aliorum
sententiæ acquiescere, sed suam sequens infirmum
mortem affert; hic mortaliter peccat. Similiter
Doctor, qui sententiam suam mutare renuit,
quamvis falsam esse noverit, mortaliter peccat
obstinate defendens. Ex superbia hoc vitium
nascitur.

nascitur, quæ cæteris præesse vult, quæ se falli posse non putat, aut veritatem demum agnoscens, in errore se fuisse renuit fateri. Contra christiana humilitas docet sibimetipsi non fidere, & robur ad malum pudorem vincendum tribuit, qui testimonium reddere verat veritati, quam diu nescivimus, aut impugnavimus. Obstinatio interdum constantia vocatur; attamen ab hac virtute longe illa distat. *Non ideo, inquit sanctus Augustinus, suscipienda est pertinacia, quia optanda est constantia. Nam sicut constantia non sinit hominem depravari, sic pertinacia non sinit hominem corrigi: proinde sicut illa laudanda, sic illa emendanda est.*

§. VI.

Curiositas.

Sanctus Joannes Apostolus ait: *Omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ (1. Joan. 2).* In prima comprehenditur curiositas, quæ definitur inordinatus sciendi appetitus.

Homo cum scientia creatus est, Deum Creatorem suum cognoscebat, cognoscebat seipsum, & creata omnia, quibus veluti dominus imperabar; sed propter peccatum in ignorantiam lapsus est, & Deum, seipsum, cæteraque omnia ignoravit. In ignorantia nascimur, quia peccati Adæ heredes sumus: sensum tamen aliquem primæ illius scientiæ conservamus, a quo sciendi desiderium proficiscitur. Quando rationi hoc desiderium non parer, & propter solam sciendi voluptatem

tatem nos ad sciendum sollicitat, curiositas ap-
 pellatur. Hæc concupiscentia mentem lædit, &
 omnes exteriores sensus corrumpit; non solum
 enim delectabilia quærit, sed illa etiam quæ vo-
 luptate carent, ut ea experiatur. Mala potius
 curiositate, quam voluptate quidam illecti in pec-
 catum lapsi sunt, quod corpus violat Spiritus
 Sancti templum. De amico suo Alipio sanctus
 Augustinus hæc narrat: *Cum dicerem multum in-
 teresse inter illud, quod ipse raptim & furtim ex-
 pertus esset, & delectationes consuetudinis meæ, ab-
 quas si accessisset honestum nomen matrimonii, non
 eum mirari oportere, cur ego illam vitam nequi-
 rem spernere; cæperat & ipse desiderare coniu-
 gium, nequaquam victus libidine talis voluptatis,
 sed curiositatis. Dicebat enim scire se cupere quon-
 iam esset illud, sine quo vita mea, quæ illi sic pla-
 cebat, non mihi vita, sed pœna videretur* (Con-
 fess. lib. 6. cap. 12.). Aliud quoque exemplum
 de eodem Alipio (*ibidem cap. 8.*) narrat idem
 sanctus Doctor inquiens: *Romam præcesserat, ut
 jus disceret, & ibi gladiatorii spectaculi hiatu in-
 credibili & incredibiliter abreptus est. Cum qui-
 dam ejus amici, & condiscipuli familiari violentia
 duxerunt in amphitheatrum crudelium, & sum-
 morum ludorum. Quo ubi ventum est, cum cla-
 mor ingens totius populi vehementer eum pulsasset,
 curiositate victus aperuit oculos, immanitatem si-
 mul ebibit, & non se avertit, sed fixit aspectum;
 & hauriebat furias, & nesciebat, & cruenta vo-
 luptate inebriabatur: & non erat jam ille qui ve-
 nerat, sed unus de turba ad quam venerat. Ve-
 hemens adeo in Alipio hæc curiositas evasit, ut*

solo

solo omnipotentis Dei auxilio illam vicerit, quemadmodum idem refert Augustinus Deum sic alloquens: *Et inde tamen manu validissima & misericordissima eruisti eum, & docuisti non sui habere, sed tui fiduciam.*

Oritur etiam ex hac curiositate cupiditas sciendi futura & curiosa ope Astrologiæ judiciariæ, aut alius divinationis, vel magiæ. Plerique absque scrupulo suæ nativitatis horoscopum exquirunt; & quod pejus est, fidem hominibus illis adhibent, de quibus præclare ait Tacitus: *Genus hominum petentibus infidum, sperantibus fallax, quod nostra civitate semper vetabitur, & retinebitur (Hist. lib. 1.).* Verus christianus Deo dicit: *In manibus tuis sortes meæ (Psalm. 30.):* se totum Omnipotentis voluntati subjicit, sui que curam illi comittit, nec de die crastino est sollicitus, sciens bonum patrem esse Deum, qui erga filios misericordiarum est pater, & Deus totius consolationis. Quatuor modis curiositate peccatur: primo ratione subjecti, secundo objecti, tertio finis, quarto circumstantiarum. Ratione objecti diversimode peccatur: quando scilicet aliquid scire cupimus neque proprio muneri, neque Dei gloriæ, neque proximi utilitati necessarium. Sic Sacerdos aut Religiosus, qui scientiis curiosis, veluti Physicæ, Mathematicæ, Mechanicæ, Politicæ nimis incumberet: in iisque tempus suum tereret, profecto peccaret; hæc siquidem scientiæ parum illum juvant, ut suo recte munere fungatur, aut proximo profit; atque hæc curiositas Ecclesiæ non honorem, sed scandala sæpe parit.

parit. Ideo Canones scientias curiosas Clerici prohibent; quia plerumque religionis spiritum & fidei humilitatem extinguunt: dum enim mathematicam propositionem examinamus, Astronomiæ systema; aut aliquid in Chymica experimur, non facile Deum meditamur, verum superbia sæpe tumescimus. Secundo mortaliter peccamus, si ea, quæ scire cupimus, ad mortale peccatum nos pertrahunt. Sic amatoriarum narrationum lectio iis est mortale peccatum, quibus contra pudicitiam tentationes excitat, quod fere semper adolescentibus evenit: idem de libris dicitur, qui inhonesta tractant. Tertio curiositas sciendi verita est peccatum. Tales sunt magice superstitiones, quas discere non licet, quia, ex utpote malæ, sunt veritæ.

Malus quoque *finis*, quo scientia quæritur, vitiosam reddit curiositatem. Qui ideo solum studio incumberet, ut doctus fieret, aut curiositatem suam expleret, & humanas laudes acquireret, certe peccaret; hic enim nec Dei gloriam respiceret, neque proximi, neque sui ipsius utilitatem, qui fines scientiæ esse debent. Sanctus Bernardus recte hos fines distinguit dicens: *Sunt qui volunt scire, ut sciant, & vanitas est: sunt qui volunt scire, ut lucrum faciant, & turpis quæstus est: sunt qui volunt scire, ut alios doceant, & caritas est.*

Quantum ad *circumstantias* attinet, curiositas peccatum mortale est primo, cum ad mortaliter peccandum impellit; veluti quando aliquis id scire vult quod alter ex gravi ratione, vel ex

conscientia celare tenetur. Secundo quando quis ut ea cognoscat, quæ scire non tenetur, ea negligit, quæ scire debet: exempli gratia si quis ut peregrinam scientiam discat, officii sui scientiam negligit, veluti si Advocatus Astrologiæ solum libros legeret, nec juris libros attingeret, grave peccatum committeret; vel si quis studendi causa, die festo audire Missam omitteret, hæc pariter curiositas peccatum esset mortale.

Est quoque mortale peccatum curiositas, cum grave proximo dat scandalum. Hinc non est dubitandum, quin illi peccent, qui in scientiis ab officio suo valde distitis docti videri volunt, tales sunt Presbyteri, qui libros vanos & curiosos scribunt, unde proximo scandalum præbent.

In ipsa theologica scientia periculosa existit curiositas, cum veritates divinas curiosius scrutamur, ut nobismetipsis placeamus, vel ut docti videamur. Damnum semper est studium, quotiescumque nos a spiritualibus exercitiis avocat, aut a caritatis operibus, quæ muneris nostri sunt. Exempli gratia si Parochus, qui ad animarum salutem debet incumbere, ita studio vacaret, ut necessarium aliquod Parochiæ suæ officium omitteret, peccaret mortaliter, aut venialiter, juxta rei gravitatem, & damnum proximo illatum.

Animi curiositas in scientiis novas plerumque sententias excogitat; quæ novitas valde periculosa est, si ad religionis dogma, moresve spectat; nam altercationes, & schismata in Ecclesia generat, & tandem sæpe hæreses. Qui veterem Ecclesiæ doctrinam circa dogmata, aut mores scriptis, vel

vel lingua evertunt, considerent Doctores quam graviter peccent, dum viam christianis pandunt ad violandum Evangelium, & nova Antiquis incognita invenere sophismata, quibus fideles confisi passionibus suis obtemperent.

§. VII.

Inobedientia.

Postrema inanis gloriæ filia est inobedientia, quam ut cognoscamus sciendum est quid sit obedientia. *Est autem obedientia virtus, cuius objectum est superioris præceptum (S. Thom. 2. 2. quæst. 104.).* Est virtus, quia pars est iustitiæ, quæ hominem in rebus ad proximum spectantibus perficit. Hominem obedire paratum reddit, & hinc est specialis virtus; nam superioris præcepto potest quis obedire ex fide, aut ex caritate, neque tunc ab aliis obedientiæ virtus distingueretur: sed cum præcepto ut præcepto obedimus hæc est obedientiæ virtus.

Obedientiæ *inobedientia* opponitur, quæ sic definitur: *Transgressio præcepti Superioris ut Superioris.* Talis Dei præcepto fuit Adæ inobedientia. Ex hac prima inobedientia hominum inobedientia proficiscitur, qui nulli Superiori obedire volunt: ex inobedientia autem omnia in mundo scelera proficiscuntur. Apostolus præcipit, ut *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit; non est enim potestas nisi a Deo. Ideo necessitate subditi estote, non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam (Rom. 13.).* Principis legibus est obediendum, qui in suo Regno est Superior.

Docet

Docet sanctus Thomas, quod in his, quæ pertinent ad interiorem motum voluntatis, homo non tenetur homini obedire (2. 2. quæst. 104. art. 5.). Exempli gratia si Superior inferiori juberet, ut opinionem crederet, aut aliquem amaret, obedire inferior non teneretur; anima enim soli Deo est subdita, cui uni hæc cæca obedientia debetur, cum nil injustum possit præcipere; quod de nullo hominum dici potest. Neque Superiori obedire tenemur (inquit idem divus Thomas *ibidem.*), in iis quæ ad proprium subditi statum pertinent. Si pater exempli gratia filia suæ præcipiat virginitatem, aut religionem, hæc obedire non tenetur.

Si duo Superiores contraria duo præcipiant, illi est parendum, qui majorem jurisdictionem habet. Exempli gratia si in quadam parochia presbytero Parochus aliquid jubeat, & contrarium Episcopus eidem præcipiat, obedire hic debet Episcopo, qui primus ejus est Superior. Idem est dicendum de Pontifice & Episcopis circa spiritualia, quando eorum præcepta Ecclesiarum libertatibus adversantur. Si vero de temporali negotio ageretur, & aliquid Pontifex juri- bus Principis adversum juberet, illi obedire non teneremur.

Nulla igitur præstanda est obedientia Superiori, qui vel veniale peccatum præciperet: at eir justus recte potest agere, si quod sibi jubetur vel non esse contra Dei præceptum certum est, vel utrum sit certum non est; ita ut fortasse reum faciat regem iniquitas imperandi; innocentem ostendat

dat ordo serviendi (23. quæst. 1. can. *quid cul-
patur.*). Attamen si hoc præceptum proximo
scandalum, aut grave damnum afferret, pare-
dum non esset; nam ut obediendi adsit obligatio
ea imperentur oportet, in quibus imperans
Superior, & obediens sit inferior, ut filius in
domesticis rebus, & famulus in servilibus. Quo-
si pater aliquid filio præciperet, & dux, in cuius
exercitu hic militat, aliud contrarium juberet,
attendendum tunc esset, an majus bonum, vel
malum ex obedientia, vel ex inobedientia esse
oriturum: etenim si aliquid ex inobedientia ma-
lum exercitui oriretur, teneretur filius duci
præceptum præcepto patris anteferre. Oportet
etiam ad inducendam obediendi obligationem, ut
Superioris voluntas tacite vel expresse innotescat.

Religiosi Superioribus obedire non tenentur
in iis, quæ sunt majoris perfectionis, veluti je-
juniis, aut extraordinariis aliis mortificationibus
quæ a Regula non præcipiuntur. Quamvis & in
aliis obedire perfectius sit, sufficit tamen, ut ea
observent, quæ Regula præcipit, aut sine quibus
Regula observari nequit, & pœnas subeant, quæ
illa præscribit. Multo vero minus Superioribus
obedire tenentur, si aliquid contra Regulam præ-
cipiant, nisi gravis id faciendi adsit ratio. Possunt
exempli gratia Superior jejunium subdito prohibe-
bere, quia valde nocet ejus sanitati; & tunc est
obediendum. Id attendere præcipue debent Re-
ligiosæ, quæ suæ Regulæ exercitiis nimis adha-
rent; quibus neque ex Superiorum præcepto de-
esse volunt, quamvis suæ sanitati vehementer noc-
ceant.

seant: & in hoc amor proprius, & propria voluntas magis reperitur, quam verus mortificationis amor.

§. VIII.

Ambitio.

Ambitio juxta hominum existimationem est magni animi signum, & Heroum passio; imo, si hos audias, illustrium actionum est parens: at juxta Evangelii principia est vilis animi nota, & scelerum omnium mater. Indigniusne aliquid homine esse potest, quam inferiora se diligere, & hereditatem suam, quæ in cælis est, respicere? Mundi dignitates omnes creata sunt bona, ideoque longe inferiora increatis bonis, ad quorum acquisitionem creatus est homo. Cum igitur homo Deum deserit, ut creaturis adhæreat, ipse se deprimat, illamque animi sui imbecillitatem declarat, quam præsefert, qui in exercitu caelo mavult esse, quam imperator. Habere mundus regnum, quod cælesti regno possit æquari? Verum non ego concionatorem hic agam: sufficit ambitionum errorem obiter innuisse, qui magnum præferre animum putant, dum animi sui pusillitatem declarant. Supervacaneum est ambitionis mala recensere: depopulatæ, & desolatæ provinciæ, hominum clades, urbium incendia hujus passionis sunt fructus, crebraque horum exempla Historiæ suppeditant.

Itaque intra dogmaticos terminos me contineo, & dico ambitionem inordinatum appetitum dignitatum & honorum mundi. *Tripliciter autem*

tem

tem (inquit sanctus Thomas 2. 2. quæst. 131. art. 1.) appetitum honoris contingit esse inordinatum, Uno modo per hoc, quod aliquis appetit testimonium de excellentia, quam non habet, quod est appetere honorem supra suam proportionem. Alio modo per hoc, quod honorem sibi cupit, non referendo in Deum. Tertio per hoc, quod appetitus ejus in ipso honore quiescit, non referens honorem ad utilitatem aliorum. In hoc ambitiosi omnes peccant. Quis enim eorum meritum suum vult metiri, suasque vires ad munera exercenda pensare? quis Dei gloriam querit? quis ad proximi bonum, utilitatemque respicit?

Non semper mortale peccatum est ambitio. Potest optari dignitas familiæ suæ conveniens, aut munus, quo recte in Reipublicæ bonum fungi possumus; neque interim malis artibus ad illam obtinendam uti, neque ab hoc appetitu deprimi, neque illius causa debita sibi officia omittere. Hisce in circumstantiis nullum committitur peccatum. Grave autem peccatum committitur, quando honor propter seipsum optatur, quin referatur ad Deum, aut mortali peccato illum adipisci conamur, aut illo sumus prorsus indigni. Hinc qui Episcopatus, aliasve ecclesiasticas cupiunt dignitates, quarum munera explere non valent, graviter coram Deo peccant, dum hoc desiderium formant, foventque. Præterea dignitatis desiderium, cui pravus finis sit adnexus, peccatum est; veluti si quis dignitatem cuperet, ut ulcisceretur, aut pravæ alicui cupiditati servir-

ret. Demum quando in optato honore ultimus finis statuitur, lethaliter peccatur, creatum enim bonum ultimus hominis finis esse nequit.

Caritas (inquit Apostolus 1. Cor. 13.) non est ambitiosa, caritati igitur opponitur ambitio, ideoque est vitiosa. Nil ambitione est magis adversum spiritui Evangelii, qui humilitatis spiritus est, & humilia, ultimosque recubitus amar, sicut monet Dei filius inquiring: *Cum invitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco, sed recumbe in novissimo; quia omnis qui se exultat, humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur* (Luc. 14.). Omnes mundi honores nullius apud nos ponderis esse debent; quia (ait sanctus Augustinus *de Civit. Dei*) nullius ponderis est fumus.

§. IX.

Præsumptio.

Præsumptio, superbiæ filia, peccatum est, quo aliquis ea agere assumit, quæ suas vires superant (S. Th. 2. 2. quæst. 130. art. 1.). Mortale est peccatum, quando grave proximo damnum infert. Sic qui Medicinæ ignarus illam exercere præsumeret, mortale præsumptionis peccatum committeret; quia incognitam sibi artem exercendam suscipiens infirmos mortis periculo exponeret.

Præterea cum præsumptio ecclesiasticum, seu civile officium suscipere aliquem impellit, quod

scientiam suam viresque superat, mortale est peccatum.

Denique mortale peccatum est, quando non mortaliter peccandi periculo exponit. Si quod exempli gratia ex propria experientia sciret contra castitatem peccare, quoties cum fœminis loquitur, & nihilominus cum fœminis loqueretur, tentationem se victurum præsumens, hæc præsumptione mortaliter peccaret.

Alia est præsumptio, quæ spei christianæ virtuti opponitur, & committitur, cum perverse de Dei misericordia præsumimus, pœnitentiam, & bona opera ommittendo, aut cum Deum tentamus, & insolitum aliquid ab ejus potentia expectamus, quod Providentiæ suæ ordinem perturbat; vel cum nimis de nostris viribus præsumimus ad bona opera facienda, nec sicut oportet Dei gratiam petimus, nec in Deo spem nostram ponimus. Desperatione minus est peccatum præsumptio, Deus enim ignoscere mavult quam punire; sed semper peccatum est contra Dei potentiam, sine cujus ope nullum bonum fieri potest, & contra justitiam, quæ mercedem iis solis largitur, qui bonis operibus veluti coronam justitiæ illam meruere, sicut peccantes punit. *Idem directius* (inquit sanctus Thomas 2. 2. quæst. 21. art. 3.) *præsumptio opponitur spei, quam timor, quia importat quamdam inordinatam spem de Deo, sperat enim a Deo sine bonis operibus retributionem accipere, quam solis bene agentibus ille promisit.*